

Силабус з навчальної дисципліни «Риторика» Кафедра історії та культури української мови

Загальна інформація про навчальну дисципліну:

назва «Риторика»,

форма навчання денна/заочна,

семестр 10,

кредитів (2 / 72 год.),

Лекційних – 16 год

Практичні – 14 год., індивідуальна робота – 2 год., самостійна – 40 год.

П.І.П. викладача, який веде лекції: **Івасюта М. І.**

П.І.П. викладача, який веде практичні заняття: **Івасюта М. І.**

Короткий опис навчальної дисципліни:

Завданнями риторики як комплексної дисципліни є навчання мистецтва створювати, з урахуванням узусу і відповідної йому комунікативної спрямованості, тексти певних жанрів, переважно в усній формі, сприяти практичному оволодінню навичками ораторського мистецтва, культурою вербального та невербального спілкування.

Метою навчального курсу є:

- загальний розвиток мисленнєвих, нормативних мовленнєвих умінь і комунікативних навичок майбутніх журналістів;
- навчання форм ефективної переконуючої комунікації за нестандартних ситуацій життєвого і професійного спілкування;
- способи встановлення комунікативних стосунків і реалізації творчого потенціалу особистості у парадигмі: „Думка – слово – вчинок”;
- виховати свідоме ставлення до публічного мовлення, мислення, культури;
- довести, що риторика спроможна допомагати кожній людині виявляти оптимальні шляхи виходу з кризових станів буття.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей**:

знати:

- основні питання історії риторики;
- основні категорії, розділи і закони риторики;
- основні прийоми удосконалення майстерності мовлення як засобу удосконалення умінь, вирішення виробничих завдань;
- специфіку ділового спілкування, особливості комунікативно-мовленнєвих ситуацій, характерних для професійної діяльності журналіста;
- закономірності логіки мовлення;
- основні види ораторських промов;
- професійно значущі для журналіста мовленнєві жанри;
- теорію техніки мовлення.

У процесі вивчення курсу студент повинен **уміти:**

- екстраполювати основні закони риторики на риторику журналіста;
- вибирати тему промови, аналізувати її, збирати і систематизувати матеріал із даної проблеми;
- на основі спостережень і аналізу бази даних створювати “портрет аудиторії”;

- аналізувати і вибирати професійно значимий мовленнєвий жанр, що відповідає конкретній ситуації та створювати максимально ефективну композицію промови;
- вести розгорнутий монолог, ефективну бесіду з фахової проблематики;
- вирішувати комунікативні та мовленнєві завдання в конкретній ситуації спілкування;
- логічно правильно, точно, етично й емоційно виражати думки в словах, відповідно до змісту, умов комунікації та адресата, прагнучи при цьому передати у промові свій індивідуальний стиль;
- володіти полемічним мистецтвом (диспут, полеміка, дискусія);
- системно аналізувати весь комунікативний процес (рефлексія).

Перелік мінімуму знань, умінь, навичок, необхідних для подальшої практичної діяльності, що повинні отримати студенти в результаті вивчення дисципліни «**Риторика**»: аналіз й екстраполяція основних законів риторики на професійну діяльність журналіста, знати основні роди і жанри ораторського мистецтва, вміти створювати та виголошувати промову відповідно до ситуації спілкування, логічно й образно вести бесіду, володіти полемічним мистецтвом.

Структура початкової дисципліни (теми занять)

Тиждень	Назва теми	к-ть год.	Теми СРС
1	Лекція 1: Риторика як мистецтво і наука. Роль ораторського мистецтва в житті людини. Історія риторики як науки.	2	Створити презентацію про один із періодів розвитку і становлення риторики як науки.
2	Практичне заняття: Основні роди, види і жанри красномовства.	2	Дібрати із засобів масової інформації приклади різних видів і жанрів красномовства.
3	Лекція 2: Специфіка публічного мовлення. Основні закони риторики.	2	Розкрити на конкретних прикладах із професійної діяльності зміст основних законів риторики.
4	Практичне заняття: Специфіка публічного мовлення. Основні закони риторики.	2	
5	Лекція 3: Структура діяльності оратора. Основні розділи теоретичної риторики.	2	Проаналізувати кращі зразки риторичної спадщини. Визначити концепцію, модель композиції, чіткість формулювання тези, вагомість аргументації, доцільність засобів мовної виразності тощо.
6	Практичне заняття: Структура діяльності оратора. Основні розділи теоретичної риторики.	2	
7.	Лекція 4:	2	

	Логічна та інтонаційна виразність мовлення. Партитура тексту.		Підібрати зразки жанрових груп діалогічного і монологічного мовлення, їх виразно читати.
8.	Практичне заняття:	2	
	Логічна та інтонаційна виразність мовлення. Партитура тексту.		
9.	Лекція 5:	2	
	Техніка виразного читання: дихання, голос, дикція.		З'ясувати роль скоромовок для формування дикції журналіста.
10.	Практичне заняття:	2	
	Техніка виразного читання: дихання, голос, дикція.		
11.	Лекція 6:	2	
	Психологічні основи ораторського мистецтва.		На конкретних прикладах довести, що красномовство – ознака харизми. Проаналізувати невербальний образ сучасного оратора.
12.	Практичне заняття:	2	
	Психологічні основи ораторського мистецтва.		
13.	Лекція 7:	2	
	Основи полемічного мистецтва.		Дібрати і схарактеризувати систему аргументів для ведення суперечки на обрану тему. Проаналізувати помилки в аргументації (на матеріалі одного із ток-шоу).
14.	Практичне заняття:	2	
	Основи полемічного мистецтва.		
15.	Лекція 8:	2	
	Поняття про «чорну риторику», прийоми маніпуляції, їх використання у ЗМІ.		Проаналізувати один із публічних виступів у ЗМІ з погляду використання маніпуляцій.

Рекомендована література:

Основна

1. Грицаєнко Л. М. Основи красномовства: навч. посібник. К.: КНУТД, 2013. 245 с.
2. Колотілова Н. А. Риторика: навч. посібник. К.: Центр учб. літератури, 2007. 232 с.
3. Куньч З. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посібник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 248 с.
4. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 496 с.
5. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика. К.: Вища шк., 2006. 311 с.
6. Онуфрієнко Г.С. Риторика: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 625 с.
7. Риторичний практикум: навч. посіб. / за ред. З. Й. Куньч. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 212 с.
8. Сагач Г. М. Словник основних термінів та понять риторики. К.: МАУП, 2006. 280 с.

Додаткова

1. Абрамович С. Д. Риторика: навч. посібник. Львів: Світ, 2001. 240 с.
2. Андерсон К. Успішні виступи на TED. Рецепти від найкращих спікерів. К.: Наш формат, 2016. 256 с.
3. Бабич Н. Д. Основи риторики: практикум. Чернівці: Рута, 1999. 100 с.
4. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академвидав, 2004. 344 с.
5. Борг Дж. Мистецтво говорити: таємниці ефективного спілкування. К.: Фабула, 2019. 304 с.
6. Бредемаер К. Черная риторика: власть и магия слова. М.: Альпина Пабlishер, 2018. 198 с.
7. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навч. посібник. К.: Кондор, 2003. 264 с.
8. Василенко В. Академічна риторика: [навч. посіб. для студ. гуманіт. ф-ів вищ. навч. закл.]. Суми : Наталуха А. С., 2011. 275 с.
9. Верховень В. Промови, що змінили світ. Харків: Фоліо, 2019. 320 с.
10. Гончарова О. М. Античне красномовство як дискурсивний феномен культури: монографія. К.: [НАКККіМ], 2011. 272 с.
11. Кабейн Оливия Фокс. Харизма. Как влиять, убеждать и вдохновляют: [Электронный ресурс], режим доступа: <http://www.rulit.me/books/harizma-kak-vliyat-ubezhdad-i-vdohnovlyat-read-433165-13.html>.
12. Карнегі Д. Як завойовувати друзів та впливати на людей; Як виробляти в собі впевненість і впливати на людей, виступаючи прилюдно; Як перестати хвилюватись і почати жити. Харків: Промінь, 2001. 560 с.
13. Кінг Л., Гілберт Б. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. Секрети успішного спілкування. К.: Моноліт-Bizz, 2019. 204 с.
14. Культура спілкування у журналістській практиці: навчально-методичний посібник. Чернівці: Букрек, 2012. 160 с.
15. Куньч З. Риторичний словник. К.: Рідна шк., 1997. 342 с.
16. Кушнір Р. Великий оратор, або як виступати так, щоб вам аплодували стоячи. Дрогобич: Коло, 2013. 256 с.
17. Степура А. WOW-виступ по-українськи. Ноу-хау сучасного оратора. К.: Моноліт-Bizz, 2018. 304 с.
18. Хоменко І. В. Еристика: Мистецтво полеміки: навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2001. 191 с.
19. Хьюмс Джеймс. Секреты великих ораторов. Говори как Черчилль, держись как Линкольн: [Электронный ресурс]; режим доступа: www.litlib.net/bk/38507/read
20. Pisarek W. Nowa retoryka dziennikarska . Kraków: Universitas, 2002. 296 s.

Форма контролю та оцінювання результатів навчання: З методів контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності використовуємо такі: методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, усний залік; методи письмового контролю: контрольні письмові роботи, тести, програмовані письмові роботи; методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрями власного навчального процесу, самоаналіз і т. ін.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5		
6	5	9	10	5	10	5	5	5	40	100

